

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“

Mariliis Jakobson

**STAAŽIKATE LASTEAIAÕPETAJATE ARUSAAM
LAPSEST LÄHTUVA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE
PÕHIMÕTETEST JA VALMISOLEK SEDA RAKENDADA**

Bakalaureusetöö

Juhendaja eelkooli pedagoogika noorem lektor Lehte Tuuling MA

Narva 2023

Staažikate lasteaiaõpetajate arusaam lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolek seda rakendada

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Mariliis Jakobson

13.05.2023

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mariliis Jakobson,

(13.05.2023)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Staažikate lasteaiaõpetajate arusaam lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolek seda rakendada“, mille juhendaja on Lehte Tuuling.

1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi

Narvas 13.05.2023

SUMMARY

Senior Kindergarten Teacher's Understanding of Teaching and Upbringing Activity Principles According to the Child and Their Readiness to Apply it

Today, a teacher is not only a knowledge transmitter, a teacher is to a student an equal partner, a mentor and a creator of the learning environment. The modern education usage, the Reggio Emilia activity culture and project-based learning are teaching and upbringing activities based on a child's needs. Important reference points are the student, their individuality, interests, active participation and motivation. Teaching and upbringing activity is at the same time experiential learning or active learning and it focuses on the child's individuality, uniqueness and their dignity to be a valuable citizen. The objective of the research was to find out the understanding of senior kindergarten teachers (20+ years of kindergarten teaching) and the teaching and upbringing activity principles based on the child's needs and the teachers' readiness to use it. Five research questions were established. Qualitative methods were used in the research. As the data collecting method a half constructed interview was conducted. The researcher used qualitative content analysis. The research results revealed that the teachers' knowledge and understanding of the teaching and upbringing activity principles has been replenished and the teachers have faith in the principles and they use it in their everyday work. The results of the research also revealed that there is a second group of teachers who feel that the methods based on a child's needs are difficult to implement.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. LAPSEST LÄHTUVA ÕPIKÄSITUSE RAKENDAMINE ALUSHARIDUSES.....	8
1.1 Lapsest lähtuv kasvatus	8
1.2 Traditsiooniline ja nüüdisaegne õpikäsitus.....	10
1.3 Õpetaja muutunud roll ühiskonnas	12
1.4 Reggio Emilia pedagoogika kui lapsest lähtuva tegevuskultuuri toetaja	13
1.5 Projektõpe kui lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse toetaja.....	14
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA VALIMI KIRJELDUS.....	16
2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	16
2.2 Metoodika valik ja kirjeldus	16
2.3 Valimi moodustamine	17
2.4 Uurimisprotseduuri kirjeldus.....	17
3. UURIMISTULEMUSED	19
3.1 Staažikate lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest.....	19
3.2 Lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed küljed staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul	20
3.3 Õpetajate hinnang enesetäienduse ja koolituste võimalustele lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal.....	22
3.4 Juhtkonna toetus kasutamaks lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust õpetajatele hinnangul	23
3.5 Tegurid, mis takistavad kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul.....	24
ARUTELU	26
KOKKUVÕTE	29
KASUTATUD KIRJANDUS	31
LISAD	34
Lisa 1. Intervjuu kava	34
Lisa 2. Valimi üldandmed	37

SISSEJUHATUS

Varasemate õpikäsituste järgi oli õpetaja teoreetiliste teadmiste andja lähtudes riiklikust õppekavast ja teoreetilisest materjalist. Õppija on teadmiste vastuvõtja, kes õpib teema selgeks ja näitab oma teadmisi ja teda hinnatakse. Laps saab oma teadmised aga kuidas neid praktikas rakendada jääb lapse enda välja mõelda.

Õpetajakeskne ehk traditsiooniline õpikäsitus keskendub pigem õpetajale. Õppija ei saa kaasa rääkida õppeprotsessi planeerimisel ja eesmärkide loomisel. Tihti ei tunne õppija huvi ega motivatsiooni, et tegutseda ja õppida ning protsessis osaleda. Õppimine peaks toimuma kõikide meeltega ja võimaldama kuulata, vaadata, arutleda, otsida ja proovida, eksida ning reflekteerida. Õppija peaks õppides tundma, et tal on hea, temaga on arvestatud, teda on julgustatud küsima, uurima ning tema arvamusega arvestatakse. Ta ei peaks tundma segadust, osakamatust või hirmu õppimise ees (Tamm 2018).

Nüüdisaja keskkond on väga kiire info vahetusega. Kõik meid ümbritsev on pidevas muutumises, mis on tinginud selle, et me peame väärtustama elukestvate õpet, mille jaoks on välja töötatud vastav strateegia. Elu meie ümber on kiires muutumises, mistõttu vajavad õppijad oskusi, mis teenivad neid ka 20 aasta pärast. Kaasaegne ühiskond lubab meil eeldada, et tulevikus võiks õppijat toetada just need oskused: ennastjuhtivus, säilenõtkus ehk erinevate oludega kohanemine ja koostöisus. Tänapäeva õpetaja ei lähtu õpetamisel ainult riiklikust õppekavast. Temalt oodatakse õppijatega arvestamist, lähtumist õppijate eelnevatest teadmistest, võimet kohandada õppematerjale vastavalt õppija tasemele ja edasijõudmise võimekusele ning õppijast lähtumist olles valmis tegelema tänapäeva lastele huvi pakutavate teemadega. Õpetamine ei ole enam pelgalt formaalne tegevus, palju õpitakse mitteformaalselt ja reaalses olukorras, mis toetab mitmeti ka lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust (Pedaste 2018).

Oma uurimistöös tuginen Merlin Kimeri, Maire Tuule ja Tiia Õuna (2016) uurimistöole, kus ühe eesmärgina oli välja uurida, milliseid meetodeid ja õpikäsitusi kasutavad koolieelse lasteasutuse õpetajad õppe- ja kasvatustegevuses. Uurimistulemused näitasid, et endiselt on õpetajaid, kes peavad paremaks õpetada õpetajast lähtuvalt. Keeruline on täiskasvanu juhitud õpetamiselt üle minna lapsest lähtuvale kasvatusel ja staažikad õpetajad kasutasid vähem lapsest lähtuvat lähenemist. Kairi Arrase (2018) uurimistöös, kus muu seas selgitati välja, et staažikate õpetajate arusaamad lapsest lähtuvast õpikäsitusest on küll

Staažikate lasteaiaõpetajate arusaam lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolek seda rakendada

olemas aga õpetajad ei ole päris kindlad, kuidas seda rakendada. Lisaks kirjeldas Sarnaseid mõtteid Maarika Pukk alushariduse taskuhäälingus „Kes aias, mis aias?“.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada staažikate lasteaiaõpetajate (20+ aastat lasteaias töötanud) arusaam lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolek seda rakendada.

Uurimisküsimusteks on:

1. Kui teadlikud on staažikad õpetajad lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest?
2. Millised on staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed aspektid?
3. Milliseid koolitusi või enesetäienduse võimalusi õpetajad on kasutanud lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal?
4. Millist tuge on staažikad lasteaiaõpetajad saanud juhtkonnalt lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevuse rakendamisel?
5. Millised tegurid takistavad staažikaid lasteaiaõpetajaid kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust?

Bakalaureusetöö koosneb sissejuhatausest ja neljast peatükist – esimene peatükk on teoreetiline ülevaade lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevusest lasteaias ning erinevatest õpikäsitustest ja meetodikatest, mis toetavad lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust. Teises peatükis antakse ülevaade uurimistöös kasutatud meetodikast ja valimist. Kolmandas peatükis antakse ülevaade uurimistulemustest. Viiendas peatükis on arutelu ja kokkuvõte. Uurimistöös kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit, koostati poolstruktureeritud intervjuu ja tehti kvalitatiivne sisuanalüüs. Uurimus viidi läbi 15 lasteaiaõpetajaga, kelle tööstaaž lasteaiaõpetajana oli vähemalt 20 aastat. Uurimistöös toetuti peamiselt järgmistele autoritele: Marika Pukk, Jarmo Kinos ja Eeva Hujala.

1. LAPSEST LÄHTUVA ÕPIKÄSITUSE RAKENDAMINE ALUSHARIDUSES

1.1 Lapsest lähtuv kasvatus

M. Tuul (2017, lk 17) on oma doktoritöös kirjutanud, et kokkuvõtlikult toetavad lapsekeskset kasvatust mitmed pedagoogilised teooriad ja praktikad, mille baasväärtusteks on ennastjuhtiv õppija. Soomes võeti 1980. aastal kasutusele mõiste „lapsest lähtuv kasvatus“, mida kõrvutati tihti mõistega „lapsekeskne kasvatus“. Mõisteid justkui võrdsustati. Tuul (2017) toetudes Niiranenile ja Kinosele (2001) toob oma teadustöös välja, et need mõisted ei ole niivõrd sünonüümid, vaid erinevaid praktikaid praktiseerivad meetodid. Lapsest lähtumise juures on õpetaja ja õppija omavahel partnerid. Koos kavandatakse õppeprotsessi ja eesmärgini jõudmist, lähtudes õppija huvidest.

Ryan toob välja, et lapsekeskne pedagoogika on pärit 18. sajandi lõpust ning seda on mõjutanud J.J Rousseau, J. Pestalozzi ja F. Froebeli ideed, mis ei järginud harjumuslike õpetamisviise. Lapsekeskne kasvatus seab lapse kasvatusprotsessis esiplaanile ning laste eesmärgid, huvid ja vajadused on olulised. Arvestatakse lapse arengutasemega ja võimaldatakse uurimist ja õppimist soodustav õpikeskkond (Ryan, 2007, lk 602; Varik, Tuul, Õun, 2021). Hujala (2004) on öelnud: *Lapsekesksus eeldab suunavat kasvatust, kus täiskasvanu seab lapsele piire ja kus lapsele esitatakse ootusi ja nõudmisi*. Lapsekeskne pedagoogika on täiskasvanu juhitud ja lapsele suunatud lähenemisviis (Rosqvits jt, 2019, lk 197). Lapsekeskne kasvatus ilmneb lapsest lähtumisena ehk Emergent mudelis (laste huvidest või laste maailmast tekkiv, sündiv – autorite selgitus). Mudelis on kasvatuse ja õpetuste baasiks alati laste enda huvid, uudishimu ja kogemused (Kinos, Pukk, 2010, lk 23-24).

Õpetuse kohandamine nüüdisaegse õpikäsituse suunal, toetab oluliselt lapsest lähtumist. Õpetaja tehtav töö ei ole tõhus ega tulemuslik kui laps ei suuda õpitavat omandada, kui ta ei huvitu sellest ja tal ei ole sisemist motivatsiooni arenemiseks. Õppima sundimine ei anna teadmiste omandamiseks head kasvulava, sest laps jätab õpitu mällu kuid ei oska omandatud teadmisi tulevikus rakendada. Ilma sisemise ja välimise motivatsioonita võib uute teadmiste omandamine jääda tahaplaanile ja laps otsib omale teisi tegevusi, mis pakuvad talle huvi ja rahuldust. Olles laste ees, võib õpetaja olla häiritud kui õppija ei kuula ja ei tee kaasa, mõistmata, et ta ise ei lähtu lapsest ja tema huvidest. Sündimisest kuni seitsmenda eluaastani

on lapseiga. Sellel perioodil on lapse põhitegevuseks mäng ja ta kasutab kõiki meeli, mis on pidevas arengus. Õppija õpib läbi erinevate kogemuste ja saab tuttavaks oma lähiümbrusega. Lapsel on fantaasia- ja pärismaailm, mille vahel ta loob seoseid (Käis, 2018, lk 77, 78, 79).

Laps sünnib loomuliku uudishimuga ja sotsiaalse aktiivsusega, mis on oluline osa lapsepõlvest. Laps on alati motiveeritud ja õppimist juhivad tema ettevõtlikus, tahe tegutseda ja mäng. Vahetud kogemused on need, millest saavad lapse põhilised õpikohad. Lapsest lähtuv lähenemine võimaldab õppimist just omal kogemustel, tegevustel ja huvil. Laps on õppe- ja kasvatustegevuse protsessis ja planeerimises aktiivne osaleja. Lapsest lähtumine eeldab, et õppimine on eakohane ja õpetaja on loonud mitmekülgseks õppimiseks vastava keskkonna (Hujala, 2004, lk 65).

Lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus keskendub lapsele ja tema olemusele. Lugupeetakse lapse individuaalsusest ja huvidest, lapse ainulaadsusest, isiksusest ja väärikusest olla täieõiguslik kodanik. Kogu metoodika on rajatud mängule ja kogemusõppele (Hujala, 2004, lk 8). Siinkohal saame rääkida kogemusõppest ehk aktiivõppest, õuesõppest ehk keskkonnapedagoogikast, probleemõppest, avastusõppest ja projektõppest. Need õpetamise viisid annavad lapsele võimaluse kogeda, ise teha, ise luua, ise avastada, ise seoseid luua, ise algatada ja olla ettevõtlik ning õppeprotsesside juht (Tammiste, 2014, lk 183). Vaisarova ja Reynolds (2022, lk 197) toetudes Stipekile ja Bailerile on öelnud, et laps on aktiivne õppija. Eestis vastuvõetud koolieelse lasteasutuse seaduses (2008) on välja toodud paragrahv, mis toetab uuenenud õpikäsitust, mis omakorda toetab lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust. Ptk 2 § 5 punkt 1: Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu [RT I 2008, 23, 152 jõust. 01.09.2008]. Kogu teise peatüki § 5 sisu toetab lapsest lähtumist kõikidel õppimise tasanditel. James (2015, lk 1033) oma magistritöös toetudes Torrancele märkis, et lapsest lähtuvuse metoodika toetab lapse loovust mitmeti. Loovus loob olukordi, kus laps saab olla hea probleemide lahendaja, erinevaid ideid genereeriv, alati võimalusi nägev, uusi asju katsetav ja ei karda niivõrd eksida.

1.2 Traditsiooniline ja nüüdisaegne õpikäsitus

Eesti keele instituudi sõnaveebis on õppimise mõiste defineeritud järgmiselt: teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja hoiakute omandamine (Eesti Keele Instituudi veebileht, 2022). Leijen ja Pedaste (2018) toovad välja, et õppimine on protsess, mis võib toimuda väga erinevates keskkondades, erinevatel viisidel ja mille tulemuseks on uute teadmiste ning oskuste omandamine või eelnevate teadmiste sidumine uute teadmistega. Õpikäsitus on õppimiseprotsessi mõtestamine. Kontseptsioon sellest, mis on eesmärgid ja kuidas õpitakse ning millised on õpetajate ja õppijate rollid õppeprotsessis (Haridus- ja teadusministeeriumi veebileht, 2022). Haridustehnoloogia professor Mati Heidmets defineerib nüüdisaegset õpikäsitust kui avatud hoiakut elukestvate õppele ja võimalust igalühel end enda võimete piires teostada. Nüüdisaegsele õpikäsitusele on omased kindlad omadused – arusaam õppimisest, õpikeskkonnast ja õppimis- ja õpetamisprotsessist (Heidmets s.a).

Traditsioonilised õpetamisviisid, mida on kasutatud pikka aega, on mõjutanud õppija loominguulist mõtlemist. Yadav (2018) on oma artiklis välja toonud, et õppijate probleemide lahendamise ja otsustusvõime oskus on nõrgem kui kaasaegse õpikäsituse viisil õppinud õpilastel. Harjumuspärase õpetamise juures on tähtis, et õpetaja suunab lapsi tahvlile vaatama, endale märkmeid tegema, pähe õppima. Eesmärk on saada positiivne hinne. Traditsiooniline õpetamisviis ei toeta grupitöid ja grupis töötamist ning õpilaste omavahelist suhtlemist. Õppekeskkond on loodud lähtudes õpetajast ja ei soodusta laste omavahelist suhtlemist (Yadav, 2018).

Sagedasti ei toeta traditsiooniline õpikäsitus õppijat kui tervikut ja ei ole piisavalt õppijakeskne. Õpikäsitus ei väärtusta õppeprotsessi kui hinnalist teadmiste omandamise viisi. Ainesisu on eesmärgini jõudmiseks olulisem. Õppeprotsessi ja õpieesmärkide seadmisel ei saa õppija kaasa rääkida. Õpetaja on ise kõik ära planeerinud, seega selline õppimiseviis ei motiveeri õpilast. Õppimine toimub faktipõhiselt ja ei pruugi edaspidi rakendust leida, sest saadud teadmisi ei osata praktiliselt kasutada (Tamm, 2018). Õpetamine toimub kindlate juhiste järgi ja kogu ülesehitus on õpetaja valitud. Erinevad materjalid nt töölehed, töövihikud jne, on kindlalt paika pandud (Vaisarova & Reynolds, 2022). Traditsioonilisel viisil õpetamine eeldab, et kõik õppijad on ühe arengutasemega, ühesuguste võimete ja õpetamine toimub ühtviisi kõikide õppijate erinevuste juures. Õppijates

tekitatakse konkurentsi ja meeskonnatöö ning üksteiselt õppimine ei kuulu õpiprotsessi juurde (Tamm, 2018).

Eesti elukestava õppe strateegia 2020 on õpikäsituse mõiste defineerinud järgmiselt: õpikäsitus hõlmab arusaama õppimise olemusest, eesmärkidest, meetoditest ja erinevate osapoolte rollist õppeprotsessis. Haridus- ja Teadusministeerium (2022) määratleb õpikäsitust kui arusaama, sellest, mis eesmärkidel ja mil viisil õppimine toimub, millistes suhetes on õppeprotsessis osalejad, ning nende arusaamade rakendamine praktikas. Õpikäsitus on osa laiemast koolikultuurist. Nüüdisaegne õpikäsitus viitab õpikäsituse muutumisele st muutused toimuvad juba õppija ja õpetaja vahel, kus õpetaja saab olla hea koostööpartneri rollis ja õppija saab võtta ise vastutust. Muutused peavad toimuma ka õppeprotsessis ja õppesisus, sest uute oskuste omandamine on kiirelt kulgev protsess, seda soosivad ülikiire tehnoloogia areng, tööturu muutused jne. Õpikäsituse mudel (vt joonis nr 1) kujutab mudelit, kus on näha, et toetada tuleb igäühe arengut arvestades tema individuaalsusega ja huvidega. Õppija saab teadmised ja hoiakud, et olla avatud elukestvale õppele ja ettevõtlikule hoiakule (Huvitav Kool veebileht, 2017).

Joonis 1. Õpikäsitus, selle muutumise põhjused, muutumist toetavad tegurid koolikultuuris ning muutuste eesmärgid ja laiemad sihid, Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht

1.3 Õpetaja muutunud roll ühiskonnas

Ajal kui Eesti ei olnud iseseisev riik nimetati lasteaiaõpetajaid kasvatajateks. Kasvatajad juhindusid detailsest õppe- ja kasvatustegevuse kavast, mille loomisel ei olnud neil sõnaõigust. Mitmete uuringute tulemused on kinnitanud asjaolu, et paljud koolieelse lasteasutuse õpetajad on orienteeritud õpetajast lähtuvale õpikäsitusele ja ei hinda lapse rolli õppeprotsessi loomisel ning lapsest lähtumist (Kimer, Tuul, Õun, 2016, lk 11). Tänapäeval on keskpunkt liikunud õpetajalt õppijale, kus õpetaja on õppija ja tema isikupära toetaja ning keskkonna looja (Peterson 2017: 306). Eesti NSV loodud programmid lasteaedadele olid selgete raamidega ja aitasid kogemusteta kasvatajal toime tulla aga ei jätnud vabadust igapäeva töös. Programmid sisaldasid punkte, mida kasutatakse ka praegusel ajahetkel. Oluliseks peeti just õppimist ja õpetajat kui teadmiste andjat (Jürimäe, Treier, 2008, lk 147, 154, 173). Õpetajast lähtuv õpikäsitlus on biheivioristlik kus täiskasvanu viib läbi planeeritud õppe- ja kasvatustegevust ning määrab õppeprotsessi ja viisi. Lapse roll on olla passiivne esitatud materjali kasutaja (Tammiste, 2014, lk 183). Õpilane muutub ajas, seega peab õpetaja muutma enda metoodikat, et õpetada õppijat kaasaegsel viisil, sest õpetaja on see, kes aitab õppijal kujuneda (Yadav, 2018).

Õpetajad ei tööta enam tavapärasel harjumuslikul keskkonnal, vaid peavad kohanema uute õpikäsitustega ja õppeprotsessidega. Nad peavad olema muutunud ühiskonnas piisavalt võimekad, et kohaneda 21. sajandi õppijatega ja nõudmistega. 20. sajandi oskustest enam ei piisa ning õpetajatelt oodatakse enam. Eesti elukestva õppe strateegia (2020) kohaselt on õpetaja kohustus arendada õppija kriitilise mõtlemise oskust, loovat mõtlemist, analüüsioskust, ettevõtlikkust, koostööoskust, ning kirjaliku ja suulise eneseväljendus oskust. Rõhku on pandud tuleviku oskustele, milleks on ennastjuhtivus, säilenõtkus, ning oskuslikkus iseseisvalt toime tulla keskkonnast tulenevate muutustega (Haridusfoorumi veebileht, 2020). Väga üldistavalt võib väita, et õpetajad ei ole pelgalt õppija ees seisev informatsiooni jagav isik. 21. sajandil peab pedagoog oskama vormida väärtushoiakuid. Pedagoog peaks olema loov, lapsi nii sisemiselt kui välimiselt motiveeriv ja hea juht. Õpetajalt oodatakse, et ta looks õppijale õppimiseks vajaliku keskkonna ja positiivse atmosfääri. Õpetada tuleb õppima õppimist, mis on äärmiselt oluline. Lisaks mängib olulist rolli vanemate tõusnud teadlikkus ja nõudlus nõustamise järele. Õpetaja peab olema valmis professionaalselt lapsevanemat nõustama (Ozola, Riemere, 2015, lk 135-140). Uutes pedagoogilistes suundades on pedagoog ja õppija omavahel partnerlus suhtes st, et õppija

osaleb õpimeetodi, õppematerjalide ja õppeprotsessi koostamisel ja planeerimisel (Fullan, Langworthy, 2014, lk 2).

Hujala (2004, lk 70) on öelnud, et kõige olulisem osad kasvatusteadusliku õpikeskkonna loomisel on just õpetaja ja laste vahelised suhted, teised rühmas olevad lapsed ning õpiprotsess. James 2015 kinnitab, et olenemata laste väiksusest proovib ta lastega võimalikult palju arvestada. Ta tunneb huvi laste mõtete ja huvide vastu ning üritab neid alati kuulata. Ta kaasab igal võimalusel lapsi ja kummardub laste kohale kui nendega suhtleb. Hujala (2004, lk 69) toetudes Eelõpetuse õppekava alustele (2000) täheldab, et tänapäeva pedagoogi peamine ülesanne on luua õppijale just selline õpikeskkond, kus õppija saaks olla kõrge õpimotivatsiooniga, innukas, teotahteline ja ennastjuhtiv. Eeleõpetuses tuuakse esile fakt, et õpetaja on õppimise suunaja ja vastavalt vajadusele õpikeskkonna looja. Õpetaja peaks andma lastele võimaluse koostöiselt õppida ja probleeme lahendada. Metoodika aitab lastel läbi iseenda teadmisi saada ja omandada. Kui teadmised on õpetaja poolt akadeemilisel viisil edastatud ja tekkinud on olukord, kus laps õpib sundimise teel, ei anna see nii hea tulemust (Williams, 2017, lk 93).

1.4 Reggio Emilia pedagoogika kui lapsest lähtuva tegevuskultuuri toetaja

Lapsed õpivad koguaeg, kui nad tegutsevad ja on aktiivsed ning uudishimulikud. Õpitu ei olene sellest, mida õpetaja õpetab, pigem nende tegutsemisest ja meie endi loodud keskkonnast ja ressursidest (Magaluzzi s.a). Reggio Emilia tegevuskultuuri ja metoodika loojaks on Itaaliast pärit psühholoog Loris Magaluzzi, kes uskus, et lastel on sada keelt, mida nad peaksid saama kasutada ja edendada. Tema oli see, kes andis sõnumi, et keskkond iseenesest on lastele õpetajaks (Biermeier, 2015). Eesti Reggio Emilia veebilehel on välja toodud, et lapsed on oma kasvamise protsessis innukad maailma avastajad (Eesti Reggio Emilia Ühing veebileht).

Nii nagu lapsest lähtuva metoodika puhul, toetab Reggio Emilia lähenemisviis seda, et keskkond kasvatab last. Laps saab õppida, areneda, tegutseda ja olla aktiivne osaleja kui õpetaja loob selle jaoks toetava kasvukeskkonna. Lapsed õpivad koguaeg ja igal pool teistelt lastelt, täiskasvanutelt ja üldiselt keskkonnast tulenevatest võimalustest. Tavapärane õpetamisviis ja õpetajast lähtuv pedagoogika on justkui ümber keeratud. Laps on: avastaja, looja, katsetaja, rollis olija, mängija, rääkija, aktiivne tegutseja. Nii Reggio Emilia kui lapsest lähtuva kasvatus näol on õpetaja rollis, kus ta on laste jaoks olemas. Ta on suunaja

ja vajadusel pakub abi (Tammiste, 2014, lk 173-175,181-182). Reggio Emilia metoodika kohaselt on laps ise tegutsev, uudishimulik, sotsiaalne ja alati valmis õppima, kui talle luuakse selleks võimalusi. Tihti seostub laste tegutsemine ja põhjalikum uurimine erinevate projektidega. Õpetaja on ka õppija rollis ning jätab lastele võimaluse ise vastused leida, mitte ei tee seda laste eest. Eesmärk on, et lapsed lahendaksid ise probleeme ka elulistes situatsioonides. Lapsed, kes on Reggio Emilia metoodika abil tegutseda saanud, on eneseteadlikumad, ennastjuhivamad ja kõrgema enesehinnanguga (Arseven, 2014, 169-170). Ollakse veendumusel, et kui laps on kavandanud õppeprotsessi ja seda ise juhtinud, toetab see oluliselt õppimist ja teadmiste omandamist (Vaisarova & Reynolds, 2022).

1.5 Projektõpe kui lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse toetaja

Projektõpe on globaalselt levinud tänu Reggio Emilia tegevuskultuurile. Erinevad projektid on selles metoodikas olulisel kohal ning projektid toetuvad põhiliselt lapsest lähtuvale pedagoogikale (Lahe, 2021, lk 9). Üldist huvi äratas projektõppe vastu Reggio Emilia esitlused ja väljapanekud, mis projektidest sündisid (Helm, Katz, 2011, lk 4). Projektõpe keskendub lapsele ja tema loovusele. Akadeemilistest teadmistest peetakse olulisemaks loomulikul teel omandatavaid tulevikus vajalike oskusi. Näiteks saab tuua suhtlemisoskuse arendamine, et laps oskaks ja julgeks end väljendada ning tunneks end grupis enesekindlalt. Oskust arendatakse läbi päris tegevuste päris maailmas. Tähtis on, et lastel tekiks uute teadmiste omandamine läbi emotsionaalse tegevuse. Kõik kogemused peaksid olema vahetud ja lapse huvist tulenevad (Lahe, 2021, lk 10).

Projektõppes keskendutakse ühele teemale ajaliselt kauem kui teemaõppes ehk õpetaja planeeritud õpitegevuses ning hõlmab mitmeid ainevaldkondi, mis seob last ümbritsevat keskkonda (Tuuling, 2017, lk 137). Projektid on õpetajatele ja lastele peamiseks tugisammasteks. Ollakse kindlal seisukohal, et õppimine ja teadmiste omandamine toimub erinevate tegevuste kaudu. Grupis oma kogemuste jagamine on parimaks viisiks mõista ja õppida (Helm, Katz, lk 2). Lapsed otsivad koostööd tehes vastuseid tekkinud küsimustele ja kasutavad vastuste saamiseks naturaalselt keskkonda. Kogutakse materjale, tehakse mõistekaarte, luuakse mängu jne. Lapsed on motiveeritud ja projektiteemast huvitatud, sest teema on väljakasvanud laste huvist. Õpetaja ülesanne on muuta teema huvitavaks kõigile, provotseerides erinevate tegevustega lapsi märkama ja uusi küsimusi küsima (Tuuling, 2017, lk 137).

Helm ja Katz nendivad samuti, et laps sünnib maailma uudishimuga, mis on talle sündides kaasa antud. Tähtsaimaks ajaks peavad nad koolieelset aega, kus õpetaja peaks toetama lapse kaasasündinud huvi uurida, jälgida, katsetada, õnnestuda ja ebaõnnestuda (Helm, Katz, 2011). James 2015 kinnitab oma magistritöös, et ta kaasab lapsi planeerimisprotsessi, arvestab nende mõtetega ja alustab projekti. Näitena tõi ta välja supermarketi ehituse, kus lapsed planeerisid kogu ehituse, alustades paberile planeerimisest. Ta märkis, et sai lastel ideid, mille peale ta ise ei tulnud ja tunnustas lapsi, andes lastele teadmise, et tänu nendele ideedele saab töö veelgi parem (James, 2015, lk 1039).

Viimasel ajal on projektõppe kõrval hoogu kogunud programm „Ettevõtlik Kool“. Ettevõtlik Kool on kaasaegne haridusprogramm, mis toetab laste otsustusvõimet ja ettevõtliku hoiakut. Oluline on, et õppimine lähtuks õppijast ja õppija oleks motiveeritud. Programm on suunatud laste loovusele, et neil säiliks huvi õppida, sest nad saavad ise valida, kuidas eesmärgini jõuda. Sellisel viisil säilib lastes tahte tegutseda. Programm pärineb Šotimaa õppesüsteemist. Eestis sai see alguse Ida-Virumaalt. Maarja Eelmaa on öelnud: *Õpilastel ja õpetajatel on võimalus end proovile panna erinevates väljakutsetes, julgus mõelda „kastist välja“, teha koostööd erinevate partneritega.* (Ettevõtlik Kool veebileht).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA JA VALIMI KIRJELDUS

2.1 Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimustöö eesmärk oli välja selgitada staažikate lasteaiaõpetajate (20+ aastat lasteaias töötanud) teadlikus lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolekust seda rakendada. Uurimustöö teema valikut mõjutasid kaks varasemat uurimustööd (Kimer, Tuul, Õun 2016; Arras 2018), mille tulemustest selgus, et staažiga õpetajatel on antud lähenemist keeruline rakendada.

Tuginedes uurimistöö eesmärgile, püstitatakse viis uurimisküsimust:

1. Kui teadlikud on staažikad õpetajad lapsest lähtuvast õpikäsituse põhimõtetest?
2. Millised on staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed aspektid?
3. Milliseid koolitusi või enesetäienduse võimalusi õpetajad on kasutanud lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal?
4. Millist tuge on staažikad lasteaiaõpetajad saanud juhtkonnalt lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevuse rakendamisel?
5. Millised tegurid takistavad staažikaid õpetajaid kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust?

2.2 Metoodika valik ja kirjeldus

Käesolevas uurimuses on kasutatud kvalitatiivset uurimisviisi. Kvalitatiivne lähenemisviis annab võimaluse koguda respondentidelt infot, mis on seotud päris elu olukordadega. Uuringu peamiseks eesmärgiks on välja tuua olemasolevad faktid, mitte luua uusi väiteid või tõdesid. Kvalitatiivne uurimisviisi populaarsemaks andmete kogumise viisiks on intervjuu. Intervjuu annab võimaluse olla vastajaga paindlik ning pakub rohkem võimalusi vastavalt olukorrale toimida. Intervjuu käigus on uurijal ja intervjuueeritaval vahetu kontakt. Intervjuud viiakse läbi üks-ühele, kasutada võib nii kontaktset viisi kui ka telefoni teel intervjuueerimist (Hirsjärvi jt, 2005, lk 152, 192; Cetwell, 2009, lk 168). Cetwell (2009) on välja toonud kvalitatiivse uurimisviisi tunnused: avatud küsitlusmeetodid, vastuseid

otsitakse küsimustele, miks inimene ühel või teisel viisil käitub või mõtleb, valimid on väiksed ning eesmärk uurida ja välja selgitada. Hirsjärvi jt (2010) toovad välja, et intervjuu valitakse ka juhul kui uurija soovib väga täpset ja põhjaliku teavet ja esitab vajadusel täpsustavaid küsimusi. Kuna uurija soovib teada saada lasteaiaõpetajate isiklike arusaamasid ja kogemusi on kvalitatiivne uurimisviis uurimustööd toetav ning intervjuu täpsem viis saada vastuseid uurimusküsimustele.

2.3 Valimi moodustamine

Uurimustöö valimi moodustavad lasteaiaõpetajad, kelle tööstaažiks lasteaiaõpetajana on vähemalt 20 aastat. Kahekümne aasta jooksul on õpikäsitus mitmeti muutunud ja saanud uued suunad. See tähendab, et meetodikad ja kasvatusteadus on oluliselt muutunud. Valim on moodustatud mugavusvalimina. Intervjueeritavad õpetajad on uurijale varasemalt tuttavad koolitustelt või kolleegidena. Valimis moodustamisel lähtuti põhimõttest, et valim hõlmaks erinevate lasteaegade õpetajaid. Intervjuudel osales lasteaiaõpetajaid kuuest erinevast lasteaiast. Kõik intervjueeritavad kuuluvad Viljandimaa piirkonda. Eesmärk oli intervjueerida 15 õpetajat. Intervjuude läbiviimiseks, võeti ühendust otse õpetajatega, juhtkonda ei olnud otstarbekas ega vajalik kaasata. Õpetajate poole pöördui kirjateel, küsimusega, kas nad on nõus intervjuud andma lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal ning neile tutvustati uurimustöö teemat, intervjuu ülesehitust, pakuti võimalust õpetajal määrata asukoht ja kellaeg intervjueerimiseks ning kahel juhul pakkus uurija asukoha ja kellaaja. Õpetajad andsid nõusoleku ja seejärel lepiti kokku kohtumiseks sobiv aeg, koht ja kellaeg (kontaktne, Messenger-videokõne või telefoni teel).

2.4 Uurimisprotseduuri kirjeldus

Intervjuu jaoks koostati küsimustik, kus lähtuti uurimistöös püstitatud uurimisküsimustele. Esimese õpetajaga tehtud kontrollintervjuus ei tulnud välja ühtegi protseduurilist viga. Eesmärk oli intervjueerida 15 õpetajat. Intervjuud viidi läbi 15 staažika lasteaiaõpetajaga. Õpetajate anonüümsuse tagamiseks nimetati õpetajad koodiga ÕP1-ÕP15 (lisa 2).

Poolstruktureeritud intervjuud toimusid ajavahemikus 07.03.-22.03.2023 individuaalintervjuudena. Küsimused esitati varem koostatud intervjuu kava alusel ning

vajadusel esitati täpsustavaid lisaküsimusi (lisa 1). Lasteaiaõpetajatelt küsiti 14 avatud küsimust. Kogutud andmeid kasutati ainult uurimistöös ja hiljem andmed kustutati. Kvalitatiivsele uuringuviisile omaselt arvestati asjaoluga, et intervjueeritavad soovivad intervjuude läbiviimiseks erinevaid aukohti, kuhu uurija ise kohale läks ning kahel juhul tuli intervjueeritav uurija määratud asukohta. Intervjuud kestsid varieeruvalt 30-60 minutit.

Analüüsi paremaks jälgimiseks on intervjueeritavate tekstitsitaadid kursiivkirjas ja anonüümsuse tagamiseks on õpetajad nimetatud koodiga: ÕP1, ÕP2, ÕP3 jne.

Intervjuud toimusid ajavahemikus 07.03-20.03.2023. Intervjuud viidi läbi Viljandi linna Keskraamatukogus, intervjueeritavate õpetajate lasteaedades, Messengeri videokõne teel või telefoni teel. Õpetajad ei saanud enne intervjuud küsimustega tutvuda. Küsimused esitati varem koostatud intervjuu kava alusel, vajadusel küsiti täpsustavaid lisaküsimusi. Lasteaiaõpetajalt küsiti enne intervjuud, nõusolekut intervjuu salvestamiseks. Salvestamisega nõustusid kolm lasteaiaõpetajat. 12 intervjueeritava intervjuud kirjutati sõna sõnalt intervjuu küsimuste kavas olevate küsimuste alla, eraldi dokumendis, mis oli loodud igale intervjueeritavale. Kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Analüüsiprotsessi alustati helifailide korduva ülekuulamise ja transkribeerimisega. Transkribeeritud ja kirjalikult üles võetud andmeid võrreldi ja vajadusel korrigeeriti ja parandati grammatiliselt. Transkribeeritud teksti oli kokku 53 lehekülge.

3. UURIMISTULEMUSED

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli uurida staažikate (20+) lasteaias töötanud lasteaiaõpetajate arusaama lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest ja valmisolekust seda rakendada. Intervjuusid analüüsiti vastavalt uurimisküsimustele.

3.1 Staažikate lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest

Esimese uurimisküsimusega püüti välja selgitada õpetajate teadlikkus lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja milline on õpetajate teoreetilised teadmised antud metoodikast. Esimene uurimisküsimus oli jaotatud kolmeks alaküsimuseks. Esimeses küsimuses sooviti teada saada, mida tähendab lapsest lähtuvuse mõiste. 11 õpetajat vastasid üksmeelselt, et kindlasti tuleb arvestada laste huvidega ja sellest lähtuvalt õppeprotsessi kavandada ja läbi viia. Lisaks kõlas vastustest, et oluline on, et lapsed oleksid motiveeritud, teemast ja tegevustest huvitatud, arvestatakse laste eripäradega, lapsi kaasatakse õppeprotsessi planeerimisse.

ÕP10: Ma arvangi, et pakun lastele arendavaid tegevusi, teen nii, et neil oleks motivatsiooni ja huvi. Lapsed avaldavad arvamust, saavad teha valikuid ja teha oma ettepanekuid ning selle raames saan õpetamiseks teha, mida vaja.

ÕP11: No minu jaoks tähendab see seda, mina saan lastel inspiratsiooni, mida ja kuidas teha, pakun lastele vajalike vahendeid ja keskkonda.

Nelja õpetaja vastusest laste huvidega arevastamist otseselt välja ei tulnud, küll aga arvasid neljast õpetajast kaks, et last tuleb toetada.

ÕP2: Õpetajal on oluline pakkuda võimalusi koostöö oskuste arenguks ning vastutuse võtmiseks. Olulised oskused on loovus, ettevõtlikkus ja õpioskused.

Teine alaküsimus andis vastuse küsimusele, kuidas õpetajad hindavad oma teadlikkust lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest. Kõik lasteaiaõpetajad hindasid oma teadlikkust piisavaks ja heaks, et igapäevatoos toime tulla. Kolm õpetajat lisisid, et alati saab end täiendada ja juurde õppida. Mõneti jäi kõlama just suutlikus jõuda iga lapseni.

ÕP11: Tunnen ennast selles valdkonnas küllaltki turvaliselt, aga mure koht on nagu see, et kuidas jõuda iga lapseni. Et kui rühmas on palju lapsi.

ÕP13: *Ma arvan, et teoreetiliselt tean väga hästi ja kuidas seda kasutada aga praktikasse on raskem rakendada.*

Kolmandas alaküsimuses saadi vastus küsimusele, millised on õpetajate meelest lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhialused. 13 õpetajat olid teadlikud lapsest lähtuva õpikäsituse põhialustest ja pakkusid erinevaid lapsest lähtuvuse põhialuseid. Arvestatakse laste eripäradega, laste loovusega, laste huvidest tulenevate soovidega. Põhikeskmes on laps ja tema vajadused ning lapse arengutase. Üks õpetajatest tõi välja lapse kultuurilise taustaga arvestamise. Kolmel juhul nimetasid õpetajad keskkonna loomise olulisust. ÕP13 lisas keskkonna tähtsusele, et õpetaja loob lastele laste huvisid toetava keskkonna ning tema on rohkem vaatleja ja toetaja rollis ja dokumenteerib. ÕP4 ja ÕP12 vastasid küll küsimusele aga vastused ei seostunud lapsest lähtuva lähenemise põhialustega.

ÕP2: *Tegevusplaan kujuneb vastavalt sellele, mmm, millised on laste huvid ja küsimused, õpetajana loon koostöös vanematega ja lastega tegevusi ja eee... koostööd toetava keskkonna, laps on õppeprotsessis aktiivne ja loov ja ettevõtlik. Õpetajana proovin anda lastele piisavalt vabadust, et saaksid katsetada, uurida ja avastada ja lahendada ettetulevaid probleeme.*

ÕP8: *Kindlasti ma küsin hästi palju laste käest, mida nad teha soovivad, mida nad sellega teada tahavad saada. Eee... Otsime koos lastega materjale, suure lapsed trükivad näiteks sisse, seda mida nad teada tahavad. Lapsed tahtsid teada erinevatest lennumasinatest, et lennumasin ei ole ju ainult lennuk ja helikopter, vaid sealt siis leidsime, et on olemas selline asi nagu tirisaabel siis taheti teada droonitest siis taheti teada eee, sellest lendavast õhupallist. Kuidas me seda ehitada saame, kirjutas paberile, mida selleks vaja on, ta joonistas kõigepealt mudeli, arutasime, kõigil ei olnud ühesugused, vaid erinevad. See läheb edasi, iial ei tea millal see lõppeb Lapsest lähtuv selles mõttes, et võibolla mina tahtsin rääkida lennukist.*

3.2 Lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed küljed staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul

Teine uurimisküsimus keskendus staažikate lasteaiaõpetajate hinnangule, millised on lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed küljed. Küsimused esitati kahe alaküsimusena.

Esimesele küsimusele, millised on lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse negatiivsed küljed, olid enim mainitud negatiivsed küljed: ajaressursi puudumine, suur laste arv rühmas ning lapsed, kes vajavad erilist tähelepanu, mis mõjutab eelkõige ajalist ressursi. Arvati, et õpetaja peab oskama oma aega väga hästi planeerida ja see võtab õpetajalt palju energiat. Kõik laste ideed pole realiseeritavad. ÕP6 tõi välja, et õpetaja enda hoiak ja valmisolek võib olla negatiivne kui ta ei taha olla lapsest lähtuv. ÕP7 tõi negatiivsusest välja, et õpetaja võib minna lapsest lähtumisega liiale.

ÕP7: „Lapsest lähtuv on tore sõnapaar aga on õpetajaid, kes nagu, kuidas ma ütlen lähevead sellega liiale, ei saa laskuda laste kultusesse ja kummardada, vaid me peame ikkagi jääma siia, et laps on laps ja mina täiskasvanud ja mina peaks olema eeskuju autoriteet, et nii ei saa et õpetaja laseb kogu aeg lapse tasemele jne. Minnakse liiale. Laps on kõrgustes ja õpetaja on teenindaja.

ÕP5: Ajapuudus, päris lapse individuaalsusele lähenemiseks on grupid liiga suured, et ma jõuaks iga lapse eripäraga tegeleda, nagu lapsele vajalikul määral, jääb töötundidest väheks. Vahel võib juhtuda, et kui neil on palju otsuseid ja kui on palju valikuid, 10 teemat nt kuidas valime ja mida valime, et mõne lapse teema võib jääda pinnapealselt. Isegi kui teha gruppides, mida teha teiste lastega?

Teise alaküsimuse eesmärk oli välja selgitada õpetajate hinnangul lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse positiivsed küljed. Õpetajate vastustest ilmnisid sarnased vastused. Positiivsusest leiti, et lapsed on palju rohkem motiveeritud tegutsema, keskenduma ja püsima kauem tegevuse juures, sest ta saab olla aktiivne osaleja ja teema köidab last. Veel rõhutati mitmel juhul, sära laste silmades ja mängurõõmu, lapsed toovad õpitu oma mängu ning oskuste omandamist igapäeva elu käigus. ÕP8 tõi veel välja, et laps saab õppida oskust end väljendama ja oma arvamust analüüsima, sest midagi ei ole ette dikteeritud. Iga lapse arvamus on aktsepteeritud.

ÕP5: Põnev, selles suhtes on kõigil põnev kui lapsed teevad seda, mida soovivad teha ja on rohkem lusti täis, kui õpetaja suudab organiseerida nii, et kõigil on huvitav, lastel ja mul endal on ka huvitav.

ÕP11: Positiivne on see, et ilmselt laps tunneb rohkem rõõmu tegevusest ja tegutsemisest. Ta saab olla terve päeva jooksul rõõmus ja õnnelik, mis ongi minu kui õpetaja üks peamisi eesmärke, et laps tunneb ennast turvaliselt, hästi hoitud õnnelikult.

3.3 Õpetajate hinnang enesetäienduse ja koolituste võimalustele lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal

Kolmanda uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada lasteaiaõpetajate enesetäienduse ja koolituste võimalused lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal. Uurimisküsimus jagunes kolmeks erinevaks alaküsimuseks, et täpsustada õpetajate enesetäienduse võimalusi.

Esimene alaküsimuse eesmärk oli teada saada õpetajate üldised võimalused enesearenguks lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal. Kõikidest vastustest saab üheselt välja lugeda, et kõik koolitused, mida kaasajal tehakse, on lapsest lähtuvad ja toetavad antud lähenemist. Materjalid, mida õpetaja kasutavad, toetavad lapsest lähtuvust. Õpetajad on enim enesetäiendamisel kasutanud erinevaid koolitusi ja kursuseid, mida juhtkond on võimaldanud. ÕP8 ja ÕP11 tõid välja, et lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus on neil algusest peale sisemine kutse ja nad on seda alati rakendanud. Mõlemad õpetajad on oma tööd lasteaias alustanud Nõukogude ajal. Õpetajad nimetasid hindamatuks väärtuseks kolleegilt-kolleegile õppimist ja kogemuste vahendamist.

Teine alaküsimus andis täpsustava vastuse küsimusele, milliseid koolitusi õpetajad on saanud. Kõik vastajad on käinud erinevatel koolitustel, mida on juhtkond võimaldanud ning koolitustel ja kursustel, mille eest on õpetajad ise maksnud. Omal käel on õpetajad end vähem koolitanud. Kõik õpetajad olid saanud kas *Hea alguse* koolituse või neile oli võimaldatud samal teemal kogemusliku õpet. Veel osutusid enim läbitud koolitusteks *Ettevõtliku Kooli* koolitused, mis toetavad lapsest lähtumist ja sobituvad lasteaia keskkonda. Kaheksa õpetajat olid läbinud projektõppe koolituse erinevatelt koolitajatelt, mis baseerub lapsest lähtuvale õppe- ja kasvatustegevusele.

Kolmas alaküsimus puudutas õpetajate oma initsiatiivil enesetäiendamist, mil viisil on õpetajad iseennast täiendanud. Küsimuse eesmärk ei olnud enam koolituste väljaselgitamine. Kõikide õpetajate vastustest saab välja tuua kindlad enesetäiendamise võimalused: erinevate artiklite lugemine, kogemuslugude lugemine sotsiaalmeediast, internetis erineva teabe lugemine. Õpetajad on viinud end kurssi Reggio Emilia tegevuskultuuriga ning praktiseerivad ja täiendavad oma teadmisi projektõppe teemal.

Kokkuvõtlikult näitab püstitatud uurimisküsimus, et lasteaiaõpetajad on avatud erinevatele koolitustele ja kasutavad enesetäiendamise võimalusi aktiivselt. Ise täiendatakse ennast lugemise teel ning palju tuge pakuvad kolleegilt-kolleegile vestlused, kogemuslugude jagamine ning üksteiselt õppimine.

3.4 Juhtkonna toetus kasutamaks lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust õpetajatele hinnangul

Neljas uurimisküsimus annab vastuse küsimusele, millist tuge on staažikad lasteaiaõpetajad saanud juhtkonnalt lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse rakendamisel. Uurimisküsimus jagunes kaheks alaküsimuseks, selleks, et välja selgitada, kas juhtkond toetab lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse rakendamist intervjueeritava töökohal ning milliseid tegevusi ja suuniseid juhtkond selleks pakkunud on.

Esimene alaküsimus, kas lasteaia juhtkond, kus õpetaja hetkel töötab, toetab lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse rakendamist rühmas, andis üksmeelse vastuse. Kõik 15 lasteaiaõpetajat kinnitasid, et nende lasteaia juhtkond toetab antud lähenemist. Vastusena kõlas veel õppejuhtide toetus nii teoreetiliselt kui praktiliselt. Õppejuhid pakuvad erinevaid lahendusi, vahendeid ja ideid. Üks õpetajatest märkis, et ootaks rohkem tuge rühmaruumi keskkonna loomisel ning teine õpetaja tundis, et juhtkond küll toetab aga igapäevatoos hindab olukorda rühmas pigem õpetajast lähtuva metoodika baasil.

ÕP11: Vahepeal ta nagu teooriat tahab toetada aga reaalselt pigem ei. Aga füüsiliselt tuleb rühma ja ikkagi hindab olukorda ja hindab rühma kvaliteeti selle järgi, kui korras on toad, kui sirgelt lapsed seisavad, et nagu ei see ei käi, ei lähe kokku, mis ta nagu ütleb ja see, mida ta väljendab, ta ootab.

ÕP14: Juhtkond suunas kõikide meie lasteaia rühmade meeskonnad projektõppe koolitusele, seega toetavad. Kuigi rühma keskkonna kujundamiseks oleks rohkem abi vaja. Igast rühmast on üks inimene veel „Ettevõtliku kooli“ koolitusel, see omakorda täiendab lapsest lähtuvat teemade käsitlemist.

Teise alaküsimuse eesmärk oli välja selgitada, millised on juhtkonna tegevused ja suunised lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse metoodika kasutusele võtmiseks. Õpetajate vastused saab kokku võtta ühiste nimetajate näitel. Juhtkond võimaldab erinevaid koolitusi,

vahendeid, keskkonda ja on andnud õpetajale vabaduse oma töö planeerimisel. Õpetajad saavad olla paindlikud, planeerida oma tööd vastavalt laste huvidele ja päeva ülesehitusele. Juhtkond ei näe probleemi kui planeeritud tegevused päeva jooksul muutuvad. Kahel juhul vastati, et lasteaias on avatud tegevused, mis tähendab, et kolleegid saavad vaadelda kolleegide tegevusi ning see pakub võimalust uutele ideedele. Kokkuvõtlikult tunnevad õpetajad, et nad on piisavalt toetatud, et lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust oma rühmas rakendada.

3.5 Tegurid, mis takistavad kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul

Viies uurimisküsimus oli püstitatud eesmärgiga teada saada, mis takistavad staažikaid lasteaiaõpetajaid kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust. Küsimus on jaotatud neljaks erinevaks alaküsimuseks, et uurimisküsimus saaks täpsema vastuse.

Esimene alaküsimuse eesmärk oli välja selgitada, kas õpetaja on valmis antud lähenemist oma igapäevatoos kasutama. Üheksa lasteaiaõpetaja vastusest ilmnis, et nad on valmis seda oma igapäevatoos kasutama. Kuue õpetaja seisukoht oli, et nad kasutavad lapsest lähtuvat lähenemist oma igapäevatoos aga mitte täiel määral. Õpetajate vastused lisaküsimusele, miks nad ei rakenda lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust täiel määral, vastati mitmeti. Igapäevatoos on keeruline seda rakendada, mida nooremad on lapsed, seda raskem on lapsest lähtuda ning alati ei ole see võimalik. ÕP7 nentis, et proovib hoida tasakaalu lapsest lähtuva ja õpetajast lähtuva õpikäsituste vahel.

ÕP8: Jah ma rakendan metoodikat igapäevatoos ja teen seda alateadlikult juba pikemat aega.

Teine alaküsimus selgitas väljas tegurid, mis teevad lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse kasutamise keeruliseks nende igapäevatoos. Õpetajate sõnul on kõige keerulisem planeerida aega, sest päevakava sisaldab teisi tegevusi, milleks on liikumise- ja muusikategevused. Õpetajad nendivad, et need on vajalikud aga hakivad lapse lasteaiapäeva. Tegevused on kindlatel kellaaegadel ja laste tegevused tuleb katkestada, mis ei ole lapsest lähtuv. Raskendava asjaoluna toodi välja liiga suurt laste arvu rühmas, sest iga lapseni iga päev ei ole võimalik jõuda. Palju tähelepanu kulub lastele, kes on kas käitumusliku

erivajadusega või ei tee õpetajaga koostööd. Veel tuli õpetajate vastustest välja, et rühmas, kus on väga noored lapsed, on raske lapsest lähtuda, sest nad ei oska kõneleda ja oma huvisid väljendada. Lisaks peeti üheks raskendavaks teguriks vahendite puudumist, et keskkonda luua ja mugavustsoonist väljatulekut st, et õpetaja ei tea, mis teda päeval ees ootab, tegevused ei ole planeeritud ja iial ei tea millised küsimused lastelt tulevad.

Kolmanda alaküsimuse eesmärk oli välja selgitada, millised tegurid toetavad lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse kasutamist nende igapäevatoös. Õpetajad on kindlal seisukohal, et kõige toetavamateks teguriteks on meeskonna hea koostöö ja lapsevanemate tugi. Õpetajate jutust tuli välja, et üksmeelne ja ühte sammu astuv meeskond on edasiviiv jõud. Tänapäeval tahavad lapsevanemad osaleda lapse lasteaiaelus ning tunnevad rohkem huvi lasteaia toimuva kohta. Lisaks toodi välja õpetaja enda initsiatiivlikus. Õpetajal peab olema tegutsemistahe ning huvi tegutseda lapsest lähtuvalt, millest saab järeldada, et kui õpetaja ei ole soovi ega tahet lapsest lähtuda kasutatakse endiselt õpetajast lähtuvat lähenemist. Veel arvati, et lasteaiaõpetajal on vabadus valida, kuidas õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid saavad täidetud, mis toetab lapsest lähtuvust. Erinevad vahendid, mis toetavad laste huve nt digivahendid ja üldiselt kõik vahendid, mis on rühma loodud ja toodud, mis tulenevad laste huvidest.

Neljanda alaküsimuse eesmärk oli välja selgitada, mil viisil väljendub lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse kasutamine õpetaja igapäevatoös. Õpetajad said tuua konkreetseid näiteid oma igapäevatoe tegevustest. Kuus õpetajat tõid välja, et nad arvestavad igapäev laste huvidega. Kuulavad lapsi ning arutlevad koos lastega, millest nad rääkida sooviksid, mida nad juba teemast teavad ning mida juurde sooviksid teada. Lapsed saavad mängida vastavalt oma huvile. Üheksa õpetajat lasevad lastel ise valikud teha. Valikud, mida lapsed teha saavad on erinevad. Õpetajate vastustest tuli välja, et osades rühmades saavad lapsed valida kunstitegevuses vahendeid, millest oma töö teha/meisterdada. Lapsed valivad värve ja materjale. Teise variandina saavad lapsed valida millega, kus ja mida mängida. Vahendid on vabalt kättesaadavad. Kolmanda varinadina arvestab õpetaja kunstitööde tegemisel lapse emotsionaalse valmisolekuga, kas laps teeb töö sellel hetkel kui õpetaja seda ütleb või natuke hiljem kui tal tekib tegevuse vastu suurem huvi on. Õpetaja ei tee probleemi kui laps täidab tegevusega kaasnevaid eesmärgi teisel viisil (laps joonistab linnu asemel midagi muud). Jooni jms tõmbab laps ikkagi ja täidab töö eesmärgi. Enamus õpetajad tõid välja keskkonna loomise vajalikkuse. Õpetajad nimetasid ennast kui keskkonna loojaid. Keskkonda luuakse laste huvidest lähtuvalt.

ARUTELU

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida lasteaiaõpetajate arusaama lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevusest ja valmisolekust seda rakendada. Antud peatükis arutletakse töö olulisemate uurimustulemuste üle ning tuuakse välja seoseid teooriaga.

Esimese uurimisküsimuse abil selgitati välja staažikate lasteaiaõpetajate teadlikkus lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest. Selgus, et kõik intervjueritud lasteaiaõpetajad tundsid, et nende teadlikus antud õpikäsitusest on piisav, et igapäevatoos toime tulla. Õpetajad töid välja, et lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus tähendab lapse huvidega arvestamist ja sellest lähtuvalt õppeprotsessi kavandamist ja läbiviimist. Oluliseks peeti, et lapsed oleksid motiveeritud, teemast ja tegevustest huvitatud, arvestatakse laste eripäradega ja lapsi kaasatakse õppeprotsessi planeerimisse. Hujala (2004, lk 65) on välja toonud, et laps on alati motiveeritud ja lapse ettevõtlikkus ja huvi toetavad õppeprotsessi. Laps on õppe- ja kasvatustegevuse protsessis ja planeerimises aktiivne osaleja. Lasteaiaõpetajad nimetasid lapsest lähtuva metoodika põhialusteks mitmeid kriteeriume, mida on välja toonud erinevad autorid. Selgus, et õpetajad arvestavad laste eripäradega, mida on rõhutanud Hujala (2004, lk 8), lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus keskendub lapsele ja tema olemusele. Veel toodi välja, et õpetajad arvestavad laste huvidest tulenevate soovidega ning põhikeskmes on laps ja tema vajadused ning toetatakse lapse loovust. Lapsest lähtumine toetab lapse loovust mitmel erineval moel. Loovus on see komponent, mis loob lapsele erinevaid olukordi (James, 2015, lk 1033).

Teisele uurimisküsimusele, millised on lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse positiivsed ja negatiivsed küljed, vastasid õpetajad enamasti sarnaselt. Kõige negatiivsemaks küljeks peeti ajaressursi puudust ja suurt laste arvu rühmas. Kairi Arras (2018) tõi oma uurimustöös välja, õpetajate arvamus kus selgus, et kaasaegne õpikäsitus, mis toetab lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust, nõuab õpetajalt rohkem aega, et planeerida ja organiseerida. Mõistagi on lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine erinev traditsioonilisest õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisest. Oluliseks peeti õpetajate üldist hoiakut lapsest lähtuvasse õppe- ja kasvatustegevusse. Leini Jürisaare (2017) uurimistöös selgus, et on õpetajaid, kes pooldavad kaasaegset õpikäsitust ja on neid, kes ei toeta uut suunda, sest õpetajatel pole piisavalt arusaama ja selgust selle kasulikkusest lastele. Kaasaegne õpikäsitus toetab lapsest lähtumist, seega Jürisaare (2017) uurimistulemused toetavad mõneti TALIS (2008) uuringute tulemusi, kus selgus, et õpetajatel on selle rakendamise raskusi.

Lähenedamise positiivseteks omadusteks nimetasid õpetajad eeskätt lapse motiveeritust tegutseda ja lapse tahet olla aktiivne osaleja. Vaisarova ja Reynolds (2022) toetudes Stipekile ja Bailerile on samuti öelnud, et laps on aktiivne õppija. Lisaks toetab koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008), et laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja.

Kolmas uurimisküsimus aitas saada ülevaadet õpetajate arusaamadest lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest, küsisin õpetajatelt küsimusi nende enesetäiendamise võimalustest, mida nad on kasutanud ja kuidas täiendavad end ise. Õpetajad on enamasti aktiivsed koolitustel ja kursustel osalejad kui osalust pakub juhtkond. Nüüdisaegsetest koolitustest toodi esile *Ettevõtliku Kooli* koolitused ja projektõppe koolitused. Projektõppe on levinud tänu Reggio Emilia tegevuskultuurile ja toetub lapsest lähtuvalle pedagoogikale (Lahe, 2021). Kui Eestis sai läbi Nõukogudeaegne koolieelse kasvatuse periood, näitasid alushariduses teed uued pedagoogika suunad – Reggio Emilia, Hea Algu, Steiner ja Montessori meetodid (Kinos, Pukk, 2010, lk 15). *Ettevõtlik Kool* loob võimalusi õpetajatel olla ettevõtlik ja tegutseda erinevate projektidega, mis tulenevad laste huvidest ning suunata lapsi olema ettevõtlikud. Kolleegilt-kolleegile kogemuslood ja üksteise toetamine on õpetajate seas hinnatud enesetäiendamise viisid. Õpetaja professionaalsuse alusteks võib nimetada järgmisi komponente: õpetaja amet eeldab, õpetaja pidevat enesetäiendamist ja elukestvat õpet; õpetaja amet on eeldab kõrget tööeetikat ja on äärmisel vastutusrikas, mis omakorda eeldab head koolitust väärtusküsimuste käsitlemisel; õpetajalt eeldatakse professionaalset autonoomiat, kus õpetaja saab olla aktiivne liige ja partner lasteaia arendustegevuses (Kinos, Pukk, 2010, lk 22).

Merli Lepp (2017) uuris oma uurimistöös lasteaiajuhte ja selgus, et juhid toetusid lapsekesksele õpikäsitusele arvates, et toetuvad lapsest lähtuvalle meetodikale. Neljandale uurimisküsimusele, kuidas toetab juhtkond õpetajaid meetodika rakendamisel, vastasid õpetajad üksmeelselt, et juhtkond soosib lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse rakendamist rühmas. Asjaolu, et suur osa õpetajatest on osalenud juhtkonna poolt võimaldatud projektõppe koolitusel, kinnitab juhtkonna liikumist lapsest lähtuva õppe ja kasvatustegevuse suunal. Ühe õpetaja vastus toetas Lepa (2017) uurimistulemusi, sest õpetaja tõi välja, et osa tema töökohta juhtkonnast hindab olukorda rühmas õpetajast lähtuva pilgu läbi.

Viienda uurimisküsimuse eesmärk oli välja selgitada millised tegurid takistavad staažikaid lasteaiaõpetajaid rakendamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust. Rohkem kui

pooled õpetajad kinnitasid, et nad on valmis kasutama lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust. Samas väitsid kuus õpetajat, et nad ei ole valmis lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust täies mahus oma igapäevatoos kasutama ja pidasid seda keeruliseks ning sooviksid pigem kasutada erinevatest lähenemistest ja meetodikatest koosnevat õppetööd. Uuringutulemus on kooskõlas varasemas uuringus selgunud (Kimer, Tuul, Õun, 2016) järeldustega, et soovitakse kasutada lapsekeskset õppe- ja kasvatustegevust. Õpetajad tõid välja, et meetodika kasutamise teeb keeruliseks ajaressursi puudumine. Lasteaia päevakavas on lisaks rühmas tehtavatele tegevustele ka muusika- ja liikumistegevused, mis on vajalikud aga hakivad laste päeva. Rühmas tehtavad tegevused tuleb katkestada, mis ei toeta lapsest lähtumist. Õpetajate sõnul on rühmad liiga suured ning käitumishäiretega laste arv rühmades suureneb samuti ja teeb igast lapsest lähtumise keerulisemaks.

KOKKUVÕTE

Tänapäeval ei ole õpetaja pelgalt teadmiste edasi andja, vaid õpetaja on õppijale võrdne partner, mentor ja keskkonna looja. Nüüdisaegne õpikäsitlus, Reggio Emilia tegevuskultuur ja projektõpe on lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse. Olulisteks pidepunktideks on õppija, tema individuaalsus, huvi, aktiivne osalemine ja motivatsioon. Lapsest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus on ühtlasi kogemusõpe ehk aktiivõpe ja keskendub lapse individuaalsusele, ainulaadsusele ja väärikusele olla täieõiguslik kodanik.

Uurimustöö eesmärk oli välja selgitada staažikate lasteaiaõpetajate (20+ aastat lasteaias töötanud) arusaam lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ja valmisolekust seda rakendada.

Uurimises kasutati kvalitatiivset lähenemisviisi. Andmekogumise meetodiks kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Korruga intervjueriti ühte õpetajat. Eesmärk oli intervjuerida 15 õpetajat. Läbi õnnestus viia 15 individuaalintervjuud. Intervjuu jaoks koostati avatud küsimustega küsimustik ja vajadusel esitati lisaküsimusi. Õpetajad ei saanud küsimustikuga eelnevalt tutvuda. Salvestatud helifailid kuulati korduvalt üle ja transkribeeriti. Transkribeeritud vastused ja kirjalikult dokumenteeritud vastused analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsina. Uurimistöö valim moodustati lasteaiaõpetajatest kelle, tööstaažiks lasteaiaõpetajana on vähemalt 20 aastat. Valim moodustati mugavusvalimina. Intervjueritavad õpetajad olid uurijale varasemalt tuttavad kolleegidena või koolitustelt. Valim moodustas erinevate lasteaegade õpetajaid.

Uurimistöö tulemustest põhjal võib teha järgmised järeldused:

- õpetajate teadlikus ja arusaam lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest on täienenud ning õpetajatel on sellesse usku ning nad kasutavad seda oma igapäevatoos.
- õpetajate hinnangul juhtkond pakub õpetajatele erinevaid võimalusi, et õpetaja saaks end täiendada ning enda tööd teadlikumalt lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse baasil planeerida.

Staažikate õpetajate hulgas on neid, kes tunnevad, et lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse kasutamine on keeruline ja iga lapseni pole võimalik jõuda kui laste rühm on suur, käitumuslike probleemidega laste arv rühmades on kasvav ning

ajaline ressurss on piiratud ja sõltub lasteaia päevakavast, mis erinevate rühmavälise tegevuste näol liigendab lasteaiapäeva.

Uurimistulemustest saab järeldada, et lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse kasutamine lasteaedades kogub intensiivselt hoogu ja lasteaiaõpetajad on selle lähenemisega järjest rohkem kursis. Projektõpet, mis toetab lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust, kasutatakse lasteaedades üha enam.

Tulemustele toetudes teen järgmised ettepanekud:

- õpetajad, kes pidasid lapsest lähtuvat lähenemist keeruliseks, sest laste rühm on liiga suur, võiksid oma meeskonnas täpselt läbi rääkida, millist rolli keegi päeva jooksul täita saab. Aktiivselt võiks kaasata õpetaja abi, et õppe- ja kasvatustegevust saaks teha toetudes nüüdisaegsele õpikäsitusele, mis ütleb, et töö väikestes gruppides on oluliselt tulemuslikum, individuaalsem ja motiveeritum.
- õpetajad, kes pidasid lapsest lähtuvat lähenemist keeruliseks puuduva ajaressursi pärast, võiksid teha ettepaneku muusika- ja liikumisõpetajatele, et ühel päeval nädalas võiksid lapsed käia nii liikumistegevuses kui ka muusikategevuses. Nädalas vabaneks üks päev, kus ei pea lapsed otseselt aja peale tegevusse minema ja oma tegevust katkestama.

Uurimistöö viidi läbi Viljandimaa staažikate lasteaiaõpetajatega, seega ei saa tulemusi laiendada kõikidele lasteaiaõpetajatele. Parema ülevaate saamiseks tuleb sarnaseid uuringuid läbi viia ka teistes Eesti piirkondades.

KASUTATUD KIRJANDUS

Arras, K. (2018). *Staažikate lasteaiaõpetajate arusaam muutunud õpikäsitusest ning nende nägemus tuleviku alusharidusest.*

<https://www.etera.ee/zoom/45099/view?page=1&p=separate&search=Kairi%20Arras&tool=search&view=623,1222,1234,524>

Arseven, A. (2014) *The Reggio Emilia approach and curriculum development process.* International journal of academic research. https://www.researchgate.net/publication/274133939_The_Reggio_Emilia_approach_and_curriculum_development_process

Artiklite kogu. Mikse, R. (2013). Haridus Leksikon. Alusharidus. Veisson., M., Mikser., R. AS Pakett

Biermeier, M.A. (2015). *Inspired by Reggio Emilia: Emergent Curriculum in Relationship Driven Learning Environments.* Young Children.70 (5).

Creswell, J.W. (2009). *Research Design. Qualitative, Quantitative, and, Mixed Methods Approaches.* University of Nebraska-Lincoln. [Creswell.pdf \(ucg.ac.me\)](#)

Eesti Haridusfoorum. (2011). *Eesti elukestva õpe strateegia 2020.* [Eesti elukestva õppe strateegia loplük.pdf \(haridusfoorum.ee\)](#)

Eesti keele Instituut. *EKI ühendsõnastik.* (2022). <https://xn--snaveeb-10a.ee/search/unif/dlall/dsall/%C3%B5ppimine/1>

Eesti Reggio Emilia Ühing. (s.a.). <https://reggioemilia.ee/>

Ettevõtlik Kool. (2023). [Home - Ettevõtlik Kool \(evkool.ee\)](#)

Haridusfoorum, (2020). *Eesti elukestva õppe strateegia 2020.* https://www.haridusfoorum.ee/images/haridusstrateegia/Eesti_elukestva_õppe_strateegia_loplük.pdf

Helm, J. H. & Katz, L. G. (2011) *Young Investigators. The Project Approach in the Early Years.* [Young Investigators: The Project Approach in the Early Years - Judy Harris Helm, Lilian Gonshaw Katz - Google Books](#)

Hirsjärv, S., & Remes, P., & Sajavaara, P. (2010) *Uuri ja kirjuta.* Kirjastus Medicina

Hujala, E. (2004). *Uuenev alusharidus.* AS Kirjastus Ilo.

Huvitav Kool. (2017). [Huvitav Kool: Miks me enam teisiti ei saa ehk õpikäsitusest ja selle muutumisest](#)

James, M, A. (2015). *Managing the Classroom for Creativity.* Teadusuuringute Kirjastus https://www.scirp.org/pdf/CE_2015061915593867.pdf

- Jürimäe, M., & Treier, Jana. (2008). *Õppekavad ja lasteaed*. Tartu Ülikooli Kirjastus
- Kikas, E. (2008). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kinos, J., & Pukk, M. (2010). *Lapsest lähtuv kasvatus*. Kirjastus TEA
- Riigi Teataja. *Koolieelse lasteasutuse seadus*. (Vastu võetud 29.05.2008 nr 87). [RT I 2008, 23, 152] jõustumine 01.09.2008. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Kimer, M.; Tuul, M. & Õun, T. (2016). *Implementation of different teaching approaches in early childhood education practices in Estonia*. Early Years. An International Research Journal. https://www.researchgate.net/publication/292103678_Implementation_of_different_teaching_approaches_in_early_childhood_education_practices_in_Estonia
- Käis, J. (2018). *Õpetuse alused ja teed. Üldine didaktika*. Kirjastus Studium
- Lahe, K. (2021). *Projektõpe lasteaias*. Laheküll OÜ
- Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- L, Rosqvist jt. (2019). *Lapsilähtöinen pedagogiikka varhaiskasvattajien kanssa konstruoituna*. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research. Rosqvist-Kokko-Kinos-Robertson-Pukk-Barbour-issue8-1.pdf (reggioemilia.ee)
- Lepp, M. (2017). *Eesti ja Soome lasteaiajuhtide arvamused lapsest lähtuvast kasvatuses ja pedagoogilisest tegevuskultuurist ning selle edendamises lasteaias*. Publitseerimata magistritöö. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57392/lepp_merli_ma.pdf
- Nugin, K (2013). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. AS Atelx.
- Nugin, K, ja Õun, T. (2017). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. AS Atelx.
- Ojaniit, B. (2020) *Lapsest lähtuva õpikäsituse rakendamine koolieelses eas*. Magistritöö https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/68594/ojaniit_berit_ma.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ozola, S. & Riemere. (2015). *Has the change of educational paradigm reached every school and every class? Pre- Service and In-Service Teacher Training & Learning and Teaching Styles*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED568625.pdf>
- Pedaste, M. (2018). *Õppimise kolm suurt sihti tänapäeval. Nüüdisaegne õpikäsitus*. Tartu ülikool <https://sisu.ut.ee/opikasitus/%C3%B5ppimise-kolm-suurt-sihtit%C3%A4nap%C3%A4eval-1>
- Pukk, M. (2015). *Varhaiskasvatus Virossa*. Tampere <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97144/978-951-44-9838-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ryan, S. (2007). *Pedagogy, Child-Centered*. In *Early Childhood Education: An International Encyclopedia, Volumes 1-4*. Edited by R. S. New and M. Cochran. London: Praeger. <http://www.daneshnamehicsa.ir/userfiles/files/1/12->

[%20Early%20Childhood%20Education_%20An%20International%20Encyclopedia%20\(v.%20201-4\).pdf](#)

Tamm, A. (2018). *Õpetajakesksest õppijakeskse õpetamiseni. Nüüdisaegne õpikäsitus*. Tartu ülikool

Tamm, A. (2018). *Nüüdisaegse õpikäsituse põhiprintsiibid. Nüüdisaegne õpikäsitus*. Tartu ülikool.

Tammiste, H. (2014). *Tarkus tuleb tasapisi*. AS Atlex.

Tuul, M. (2017). Lasteaiaõpetajate arusaamad õppekavadest ja laste õppimisest ning hinnang õpetaja pedagoogilisele tegevusele lapse keskse kasvatuse kontekstis. Doktoritöö

Vaisarova, J. & Reynolds, A. J. (2022). *Is more child-initiated always better? Exploring relations between child-initiated instruction and preschoolers' school readiness. Is more child-initiated always better? Exploring relations between child-initiated instruction and preschoolers' school readiness | SpringerLink*

Varik, P. Tuul, M. Õun, T. (2021). *Lapsekeskne õpetamispraktika lasteaias – erand või reegel?*. Õpetajate Leht (2023). [Lapsekeskne õpetamispraktika lasteaias – erand või reegel? : Õpetajate Leht \(opleht.ee\)](#)

Williams, K, M. (2017). *John Dewey in the 21st Century*. Journal of Inquiry & Action in Education. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1158258.pdf>

Yadav, R. (2018) *The Difference between Modern and Traditional Education Systems in Teaching*. <http://ignited.in/1/a/305250>

LISAD

Lisa 1. Intervjuu kava

Intervjueeritavale intervjuu ja uurimuse tutvustamine:

- Uurija isikutuvastus
- Sõbraliku intervjuu läbiviimise hea tavad
- Vestluse salvestamiseks luba küsimine

Taustaandmed:

Lasteaiaõpetaja vanus

Tööstaaž lasteaiaõpetajana

Haridustase

Asutus, kus õpetaja töötab (linn/maakond/linnaosa)

Laste vanus rühmas

1. Staažikate lasteaia õpetajate teadlikkus lapsest lähtuva õpikäsituse põhimõtetest

1. Mida tähendab Teie meelest mõiste lapsest lähtuv?

2. Kuidas hindate oma teadlikust lapsest lähtuvast õppe- ja kasvatustegevusest?

3. Millised on lapsest lähtuva metoodika põhialused?

2. Millised on staažikate lasteaiaõpetajate hinnangul lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed ja negatiivsed aspektid?

1. Millised on Teie meelest lapsest lähtuva õpikäsituse negatiivsed küljed?

2. Millised on Teie meelest lapsest lähtuva õpikäsituse positiivsed küljed?

3. Milliseid koolitusi või enesetäienduse võimalusi õpetajad on kasutanud lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal?

1. Milliseid enesetäiendusvõimalusi Te olete kasutanud lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevuse teemal?

2. Milliseid koolitusi olete läbinud antud teemal?

3. Mil viisil olete ennast ise täiendanud?

4. Millist tuge on staažikad lasteaiaõpetajad saanud juhtkonnalt lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevuse rakendamisel?

1. Kas Teie lasteaia juhtkond toetab lapsest lähtuva õppe- ja kasvatustegevust metoodika kasutamist?

2. Millised on Teie lasteaia juhtkonna poolt loodud tegevused/suunised lapsest lähtuva metoodika kasutusele võtmiseks?

5. Millised tegurid takistavad staažikaid õpetajaid kasutamast lapsest lähtuvat õppe- ja kasvatustegevust?

1. Kas te olete valmis kasutama antud metoodikat oma igapäevatoos?

2. Millised on need tegurid, mis teevad metoodika rakendamise igapäevatoos keeruliseks?

3. Millised tegurid, toetavad metoodika kasutamist Teie igapäevatoos?

4. Mil viisil väljendub lapsest lähtuva metoodika kasutamine teie igapäevatoos?

Lisaküsimus:

1. Kas kaasate lapsi õppeprotsessi ettevalmistamisse?
2. Kas arvestate rühma kujundamisel laste arvamusega?

Lisa 2. Valimi üldandmed

Tabel 1. Intervjueeritavate andmed

Kood	Õpetaja vanus	Tööstaaž lasteaiaõpetajana	Haridus	Linn	Laste vanus rühmas
ÕP1	56	30	Keskeri	Viljandi	3-4
ÕP2	58	37	Keskeri	Viiratsi	3-6
ÕP3	48	26	BA	Viljandi	4-5
ÕP4	57	27	Keskeri	Viljandi	1.5-3
ÕP5	54	35	BA	Viljandi	6-7
ÕP6	54	34	MA	Viiratsi	4-7
ÕP7	53	20	Keskeri	Viljandi	1.5-3
ÕP8	61	40	Keskeri	Viljandi vald	1.5-7
ÕP9	59	40	Keskeri	Viljandi	6-7
ÕP10	64	45	MA	Viljandi	2-4
ÕP11	47	27	BA	Viiratsi	2-5
ÕP12	67	47	Keskeri	Viljandi	6-7
ÕP13	57	37	Rakenduslik kõrgharidus	Viljandi	5-7
ÕP14	53	20	BA	Tarvastu vald	3-6
ÕP15	55	35	Keskeri	Viljandi	4-5